

Universitätsbibliothek Wuppertal

Stoicorum veterum fragmenta

Chrysippi fragmenta moralia

Arnim, Hans von

Lipsiae, 1903

Ethica VIII. De actionibus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2776)

Ethica VIII.

De actionibus.

§ 1. De mediis officiis.

491 Plutarchus de comm. not. cp. 23 p. 1069e. Πόθεν οὖν, φησὶν, ἄρξωμαι; καὶ τίνα λάβω τοῦ καθήκοντος ἀρχὴν καὶ ὕλην τῆς ἀρετῆς, ἀφ' ἧς τὴν φύσιν καὶ τὸ κατὰ φύσιν; (Incertum an sit ex libro περὶ τοῦ Καθήκοντος Chrysippi.)

492 Commenta Lucani p. 74 Usener. *** de officiis declarat: quae homini a prima conciliatione nascendi sumuntur. inde enim colligit (scil. Cicero) unum hominem sociale esse animal et cum sibi tum omnibus hominibus natura esse conciliatum.

493 Diog. Laërt. VII 107. ἔτι δὲ καθήκον φασιν εἶναι ὃ προχθὲν εὐλογον [τε] ἔχει ἀπολογισμόν, οἷον τὸ ἀκόλουθον ἐν [τῇ] ζωῇ, ὅπερ καὶ ἐπὶ τὰ φυτὰ καὶ ζῷα διατείνει· ὁρᾶσθαι γὰρ κατὰ τούτων καθήκοντα. κατωνομάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρώτου Ζήνωνος τὸ καθήκον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τινος ἦκειν τῆς προσονομασίας εἰλημμένης. ἐνέργημα δὲ αὐτὸ εἶναι ταῖς κατὰ φύσιν κατασκευαῖς οἰκείον.

494 Stobaeus ecl. II 85, 13. Ἀκόλουθος δ' ἐστὶ τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῶν προηγμένων ὁ περὶ τοῦ καθήκοντος τόπος. Ὁρίζεται δὲ τὸ καθήκον· τὸ ἀκόλουθον ἐν ζωῇ, ὃ προχθὲν εὐλογον ἀπολογία ἔχει· παρὰ τὸ καθήκον δὲ τὸ ἐναντίως. Τοῦτο διατείνει καὶ εἰς τὰ ἄλογα τῶν ζῴων, ἐνεργεῖ γὰρ τι κακὴν ἀκολούθως τῇ ἑαυτῶν φύσει· ἐπὶ <δὲ> τῶν λογικῶν ζῴων οὕτως ἀποδίδεται· τὸ ἀκόλουθον ἐν βίῳ. Τῶν δὲ καθηκόντων τὰ μὲν εἶναι φασὶ τέλεια, ἃ δὴ καὶ κατορθώματα λέγεσθαι. Κατορθώματα δ' εἶναι τὰ κατ' ἀρετὴν ἐνεργήματα, οἷον τὸ φρονεῖν, τὸ δικαιοπραγεῖν. οὐκ εἶναι δὲ κατορθώματα τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα, ἃ δὴ οὐδὲ τέλεια καθήκοντα προσαγορεύουσιν, ἀλλὰ μέσα, οἷον τὸ γαμεῖν, τὸ πρεσβεύειν, τὸ διαλέγεσθαι, τὰ τούτοις ὅμοια.

495 Diog. Laërt. VII 108. τῶν γὰρ καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμένων τὰ μὲν καθήκοντα εἶναι, τὰ δὲ παρὰ τὸ καθήκον, τὰ δὲ οὔτε καθήκοντα οὔτε παρὰ τὸ καθήκον. καθήκοντα μὲν οὖν εἶναι ὅσα λόγος

5 ἄρξωμαι libri, corr. Rasmus. 2 παρὰ libri, corr. Mez. 12 προχθὲν Menag., προαχθὲν BP. 13 τε seclusi. || τῇ om. BP. 15 Cf. I n. 230. 16 πρὸς ὀνυμίας B. 20 παραχθὲν libri, corr. Menag. 25 τὰ—ἐνεργήματα Davisius, τὸ—ἐνέργημα libri. 30 τὸ δὲ B. || τὰ δὲ οὔτε—καθήκον om. BP. 31 τὰ pro καθήκοντα B.

αἰρεῖ ποιεῖν, ὥς ἔχει γονεῖς τιμᾶν, ἀδελφούς, πατρίδα, συμπεριφέρεσθαι φίλοις· παρὰ τὸ καθήκον δέ, ὅσα μὴ αἰρεῖ λόγος, ὥς ἔχει τὰ τοιαῦτα, γονέων ἀμελεῖν, ἀδελφῶν ἀφροντιστεῖν, φίλοις μὴ συνδιατίθεσθαι, πατρίδα ὑπερορᾶν καὶ τὰ παραπλήσια. οὔτε δὲ καθήκοντα οὔτε παρὰ τὸ καθήκον, ὅσα οὔτε αἰρεῖ λόγος πράττειν οὔτε ἀπαγορεύει, οἷον κάρφος ἀνε- 5 λέσθαι, γραφεῖον κρατεῖν <ἦ> σπλεγνίδα καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.

496 Diog. Laërt. VII 109. καὶ τὰ μὲν εἶναι καθήκοντα ἄνευ περιστάσεως, τὰ δὲ περιστατικά. καὶ ἄνευ μὲν περιστάσεως τάδε· ὕγιειας ἐπιμελεῖσθαι καὶ αἰσθητηρίων καὶ τὰ ὅμοια· κατὰ περίστασιν δὲ 10 τὸ πηροῦν ἑαυτὸν καὶ τὴν κτῆσιν διαζῆμιπτεῖν.

ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον.

ἔτι τῶν καθηκόντων τὰ μὲν αἰεὶ καθήκει, τὰ δὲ οὐκ αἰεὶ. καὶ αἰεὶ μὲν καθήκει τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν, οὐκ αἰεὶ δὲ τὸ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι καὶ περιπατεῖν καὶ τὰ ὅμοια. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον.

ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς μέσοις τι καθήκον, ὥς τὸ πείθεσθαι τοὺς παῖδας 15 τοῖς παιδαγωγοῖς.

497 Cicero de finibus III 22. Cum vero illa, quae officia esse dixi, proficiscantur ab initiis naturae, necesse est ea ad haec referri, ut recte dici possit omnia officia eo referri, ut adipiscamur principia naturae, nec tamen ut hoc sit bonorum ultimum, propterea quod non inest 20 in primis naturae conciliationibus honesta actio; consequens enim est et post oritur, ut dixi. Est tamen ea secundum naturam multoque nos ad se expetendam magis hortatur quam superiora omnia.

498 Cicero de finibus III 17, 58. Sed cum quod honestum sit, id solum bonum esse dicamus, consentaneum tamen est, fungi officio, cum 25 id officium nec in bonis ponamus, nec in malis. Est enim aliquid in his rebus probabile, et quidem ita, ut eius ratio reddi possit, ergo ut etiam probabiliter acti ratio reddi possit. Est autem officium, quod ita factum est, ut eius facti probabilis ratio reddi possit. Ex quo intelligitur, officium medium quiddam esse, quod neque in bonis ponatur, neque in contrariis. Quoniamque in iis rebus, quae neque in virtutibus sunt neque in vitiis, est tamen quiddam, quod usui possit esse, tollendum id non est. Est autem eius generis actio quoque quaedam, et quidem talis, ut ratio postulet agere aliquid et facere eorum; quod autem ratione actum est, id officium appellamus; est igitur officium 35 eius generis, quod nec in bonis putatur nec in contrariis. 59. Atque perspicuum etiam illud est, in istis rebus mediis aliquid agere sapientem. Iudicat igitur, cum agit, officium illud esse. Quod quoniam nunquam fallitur in iudicando, erit in mediis rebus officium. Quod efficitur hac etiam conclusione rationis: Quoniam enim videmus esse quiddam, quod recte 40 factum appellemus, id autem est perfectum officium, erit etiam inchoatum, ut si „iuste depositum reddere“ in recte factis sit, in officiis ponatur „depositum reddere“; illo enim addito „iuste“ fit recte factum,

1 ἐρεῖ B. 5 ἐρεῖ B. || λόγῳ B. 6 ἦ add. Cobetus. 9 καὶ δι' αἰσθ.
P. 13 verba: τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν, οὐκ αἰεὶ δὲ om. BP. 15 μέσοι hic dicuntur,
qui nec rationales sunt, ut homines adulti, nec irrationales, ut bruta animalia.
30 quiddam Madvig, quoddam libri. 35 est prius Madvig, sit libri.
41 autem etiam libri, autem del. Lambin. 43 fit Lambin., facit libri.

per se autem hoc ipsum reddere in officio ponitur. Quoniamque non dubium est, quin in iis, quae media dicamus, sit aliud sumendum, aliud reiciendum, quicquid ita fit aut dicitur, omne officio continetur. Ex quo intelligitur, quoniam se ipsi omnes natura diligant, tam insipientem quam sapientem sumpturum, quae secundum naturam sint, reiecturumque contraria. Ita est quoddam commune officium sapientis et insipientis; ex quo efficitur versari in iis, quae media dicamus.

499 Stobaeus ecl. II 86, 10 W. πᾶν δὲ τὸ παρὰ τὸ καθήκον ἐν λογικῷ γινόμενον ἀμαρτήματα εἶναι· τὸ δὲ καθήκον τελειωθὲν κατορθώματα γίνεσθαι. παραμετρεῖσθαι δὲ τὸ μέσον καθήκον ἀδιαφόροις τίσι, καλουμένοις δὲ παρὰ φύσιν καὶ κατὰ φύσιν, τοιαύτην δ' εὐφύλιαν προσφερομένοις, ὥστ' εἰ μὴ λαμβάνομεν αὐτὰ ἢ διωδοίμεθα ἀπερισπάστως, μὴ ἂν εὐδαιμονεῖν.

§ 2. Recte facta a mediis officiis qua re differant.

500 Stobaeus ecl. II 93, 14 W. κατορθώματα δ' εἶναι λέγουσι καθήκον πάντας ἐπέχον τοὺς ἀριθμούς, ἢ — — τέλειον καθήκον· ἀμαρτήματα δὲ τὸ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πραττόμενον ἢ ἐν ᾧ παραλείπεται τι καθήκον ὑπὸ λογικοῦ ζῴον.

501 Stobaeus ecl. II 96, 18 W. ἔτι δὲ τῶν ἐνεργημάτων φασὶ τὰ μὲν εἶναι κατορθώματα, τὰ δὲ ἀμαρτήματα, τὰ δ' οὐδέτερα· κατορθώματα μὲν τὰ τοιαῦτα· φρονεῖν, σωφρονεῖν, δικαιοπραγεῖν, χαίρειν, εὐεργετεῖν, εὐφραίνεσθαι, φρονίμως περιπατεῖν, πάνθ' ὅσα κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττεται· ἀμαρτήματα δ' εἶναι τὸ τε ἀφραίνειν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν καὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ τὸ λυπεῖσθαι καὶ τὸ φοβεῖσθαι καὶ τὸ κλέπτειν καὶ καθόλου ὅσα παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττεται· οὔτε δὲ κατορθώματα οὔτε ἀμαρτήματα τὰ τοιαῦτα· λέγειν, ἔρωτᾶν, ἀποκρίνεσθαι, περιπατεῖν, ἀποδημεῖν καὶ τὰ τοῦτοις παραπλήσια.

502 Stobaeus eclog. II 7 p. 97, 5 Wachsm. Πάντα δὲ τὰ κατορθώματα δικαιοπραγήματα εἶναι καὶ εὐνομήματα καὶ εὐτακτῆματα καὶ εὐεπιτηδεύματα καὶ εὐτυχήματα καὶ εὐδαιμονήματα καὶ εὐκαιρήματα καὶ εὐσχημονήματα· οὐκ ἔτι μέντοιγε φρονιμεύματα, ἀλλὰ μόνον τὰ ἀπὸ φρονήσεως· καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, εἰ καὶ μὴ ὠνόμασται, οἷον σωφρονήματα μὲν τὰ ἀπὸ σωφροσύνης, δικαιώματα δὲ τὰ ἀπὸ δικαιοσύνης. Τὰ δὲ ἀμαρτήματα ἐκ τῶν ἀντικειμένων ἀδικοπραγήματα καὶ ἀνομήματα καὶ ἀτακτῆματα.

503 Stobaeus ecl. II 86, 5. τῶν δὲ κατορθωμάτων τὰ μὲν εἶναι ὧν χρῆ, τὰ δ' οὐ. ὧν χρῆ μὲν εἶναι <τὰ> κατηγορούμενα ὠφελήματα, οἷον

3 omni libri, corr. Gruter. 10 διαφόροις libri, corr. Heeren. || ἐλεγομένοις Usener. 11 εὐφύλιαν F, ἐφύλιαν P, χρεῖλιαν Lynden de Panaet. p. 98 alii alia. 12 ὥστ' εἰ μὴ Lynden, ὥστε μὴ libri. || ἀπεριστάτως vel ἀπερισπαστως coni. Wachsm. 15 ἀπέχον libri, corr. Canter. || ἀμαρτήματα Heeren, ἀμαρτήματα libri. 28 codd. εὐνομήματα, corr. Dindorf. 29 εὐεπιτηδεύματα Heeren; libri ἐπιτηδεύματα vel ἐπιτεύματα; ἐπιτεύγματα Wachsm. in adn. dubitanter, fort. recte. 31 ὁμοίως Heeren, libri ὁμοιώσεως. 32 libri σωφρονιμεύματα corr. Canter. 36 τὰ addidi. || κατηγορούμενα ὠφελήματα Wachsm., κατηγορημα ὠφέλημα libri.

τὸ φρονεῖν, τὸ σωφρονεῖν· οὐκ εἶναι δὲ ὧν χρὴ τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον τὴν αὐτὴν γίνεσθαι τεχνολογίαν.

504 Cicero de finibus III 32. Sed in ceteris artibus cum dicitur „artificiose“ posterum quodam modo et consequens putandum est, quod illi ἐπιγεννηματικόν appellant; cum autem in quo „sapienter“ dicimus, id a primo rectissime dicitur. Quicquid enim a sapiente proficiscitur, id continuo debet expletum esse omnibus suis partibus; in eo enim positum est id, quod dicimus esse expetendum. Nam ut peccatum est patriam prodere, parentes violare, fana depeculari, quae sunt in effectum, sic timere, sic maerere, sic in libidine esse peccatum est etiam sine effectum. 10 Verum ut haec non in posteris et in consequentibus, sed in primis continuo peccata sunt, sic ea, quae proficiscuntur a virtute, susceptione prima, non perfectione recta sunt iudicanda.

505 Philo de sacrif. Abel et Cain § 115 p. 249, 4 Wendl. λέγω δὲ ταῦτα οὐ περὶ τῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ περὶ τῶν μέσων τεχνῶν καὶ ὧν ἄλλων 15 ἀναγκαῖον περὶ τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν καὶ τὴν τῶν ἐκτὸς περιουσίαν πραγματεύονται. ἐπεὶ ὅγε περὶ ἀγαθῶν καὶ καλῶν τελείων πόνοσιν ἂν ὅσπερ εἰς τὸ τέλος ἱκανὸς ἐξ αὐτοῦ προσωφεληῖται τοὺς χρημένους, τὰ δ' ὅσα ἐκτὸς ἀρετῆς ἔαν μὴ προσγένηται τὸ πέραν ἀνωφελεῖ πάντα.

506 Seneca de beneficiis I 6. Magnum autem esse inter ista dis- 20 crimen vel ex hoc intellegas licet, quod beneficium utique bonum est, id autem quod fit aut datur, nec bonum nec malum est. — Non est beneficium ipsum, quod numeratur aut traditur: sicut ne in victimis quidem, licet opimae sint auroque praeferantur, deorum est honor, sed pia ac recta voluntate venerantium. itaque boni etiam farre ac fitilla religiosi 25 sunt, mali rursus non effugiunt impietatem, quamvis aras sanguine multo cruentaverint.

507 Seneca de beneficiis II 31. Hoc ex paradoxis Stoicae sectae minime mirabile, ut mea fert opinio, aut incredibile est, eum qui libenter accipit beneficium reddidisse. nam cum omnia ad animum 30 referamus, fecit quisque quantum voluit. et cum pietas, fides, iustitia, omnis denique virtus intra se perfecta sit, etiamsi illi manum exserere non licuit, gratus quoque potest esse homo voluntate.

508 Seneca de beneficiis III cp. 18. refert enim cuius animi sit qui praestat, non cuius status: nulli praeclusa virtus est, omnibus patet, omnes 35 admittit, omnes invitat, ingenuos, libertinos, servos, reges, exules. non eligit domum nec censum, nudo homine contenta est.

509 Seneca de beneficiis IV 21. Quomodo est disertus etiam qui tacet, fortis etiam qui compressis manibus vel etiam adligatis, quomodo gubernator etiam qui in sicco est, quia consummatae scientiae nihil deest, 40 etiamsi quid obstat, quominus se utatur: ita gratus est etiam qui vult tantum nec habet huius voluntatis suae ullum alium quam se testem.

510 Stobaeus Florileg. 103, 22. Χρυσίππου. Ὁ δ' ἐπ' ἄκρον, φησί, προκόπτων ἅπαντα πάντως ἀποδίδωσι τὰ καθήκοντα καὶ οὐδὲν παραλείπει. 45

Τὸν δὲ τοῦτον βίον οὐκ εἶναι πω φησὶν εὐδαίμονα, ἀλλ'

5 cum Ernestius, quod libri. || dicimus om. A.

ἐπιγίγνεσθαι αὐτῷ τὴν εὐδαιμονίαν ὅταν αἱ μέσαι πράξεις αὐταὶ προσλάβωσι τὸ βέβαιον καὶ ἐκτικὸν καὶ ἰδίαν πῆξιν τινὰ λάβωσι.

511 Clemens Al. Strom. VII 10 p. 867 Pott. καίτοι πρόκειται τινα
5 καὶ πρὸς τῶν μὴ γνωστικῶν ὁρθῶς, ἀλλ' οὐ κατὰ λόγον· οἷον ἐπὶ ἀν-
δρείας· ἔνιοι γὰρ ἐκ φύσεως θυμοειδεῖς γενόμενοι, εἴτα ἄνευ τοῦ λόγου
τοῦτο θυρέψαντες, ἀλόγως ἐπὶ τὰ πολλὰ ὀρμῶσι καὶ ὅμοια τοῖς ἀνδρείοις
δρῶσιν, ὥστε ἐνίοτε τὰ αὐτὰ κατορθοῦν οἷον βασάνους ὑπομένειν εὐκόλως·
ἀλλ' οὔτε ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας τῷ γνωστικῷ οὔτε καὶ τὸ αὐτὸ προθέμενοι,
10 οὐδ' ἂν τὸ σῶμα ἔπαν ἐπιδιδῶσιν. — Πᾶσα οὖν ἡ διὰ τοῦ ἐπιστή-
μονος πράξις εὐπραγία, ἡ δὲ διὰ τοῦ ἀπεπιστήμονος κακοπραγία,
κἂν ἔνστασιν σφῆξῃ. ἔπει μὴ ἐκ λογισμοῦ ἀνδρίζεται μηδὲ ἐπὶ τι χρήσιμον
τῶν ἐπὶ ἀρετὴν καὶ ἀπὸ ἀρετῆς καταστρεφόντων τὴν πράξιν κατευθύνει. Ὁ
δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν.

512 Philo Leg. Alleg. III § 210 Vol. I p. 160, 2 Wendl. ἐπεὶ καὶ
15 ὁ φαῦλος ἔνια δρᾷ τῶν καθηκόντων οὐκ ἀφ' ἕξεως καθηκούσης·
καὶ ὁ μεθύων μέντοι καὶ μεμνηὼς ἔστιν ὅτε νηφάλια φθέγγεται τε καὶ ποιεῖ,
ἀλλ' οὐκ ἀπὸ νηφούσης διανοίας· καὶ οἱ ἔτι κομιδῇ νήπιοι παῖδες οὐκ ἀπὸ
λογικῆς ἕξεως (οὐπω γὰρ αὐτοὺς ἡ φύσις λογικοὺς πεπαιδευκε) πολλὰ πρᾶ-
20 τούσι καὶ λέγουσι ὧν οἱ λογικοί. Βούλεται δὲ ὁ νομοθέτης τὸν σοφὸν μὴ
σχετικῶς καὶ εὐαλότως καὶ ὥς ἂν ἐκ τύχης εὐλόγιστον δοκεῖν εἶναι, ἀλλ'
ἀπὸ ἕξεως καὶ διαθέσεως εὐλογίστου.

513 Philo de Cherubim § 14 Vol. I p. 173, 12 Wendl. τὸ δέον
πολλάκις δεόντως οὐκ ἐνεργεῖται καὶ τὸ μὴ καθήκον ἔστιν ὅτε δρᾶται καθη-
25 κόντως. Οἷον ἡ μὲν τῆς παρακαταθήκης ἀπόδοσις, ὅταν μὴ ἀπὸ γνώμης
ὑγινοῦς γίγνηται, ἀλλ' ἡ ἐπὶ βλάβῃ τοῦ λαμβάνοντος ἢ ἐπ' ἐνέδρα τῆς περὶ
μελίζονα πίστιν ἀρνήσεως, καθήκον ἔργον οὐ δεόντως ἐπιτελεῖται. Τὸ δὲ τῷ
κάμνοντι μὴ ἀληθεύσαι τὸν ἱατρόν, κενοῦν ἢ τέμνειν ἢ καλεῖν διεγνωκῶτα
ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ νοσοῦντος, ἵνα μὴ προλαβὼν τὰ δεινὰ φύγῃ τὴν θεραπείαν,
30 ἢ ἐξασθενήσας ἀπέλπη πρὸς αὐτήν· ἢ πρὸς τοὺς πολεμίους τὸν σοφὸν ψεύ-
σασθαι ἐπὶ τῇ τῆς πατρίδος σωτηρίᾳ, δέσαντα μὴ ἐκ τοῦ ἀληθεύσαι ὥσθ' ἢ
τὰ τῶν ἀντιπάλων, οὐ καθήκον ἔργον δεόντως ἐνεργεῖται.

514 Frontonis epistolae (de eloquentia ad M. Antoninum) p. 140 ed.
Naber. — officiorum genera duo, rationes tripartitae: prima species
35 substantiae, ut sit; altera qualitatis, ut talis sit; tertia rei, ut rem ipsam,
cuius causa superiora officia suscepit, expleat — — <dis>cendae exer-
cendaeque sapientiae: tertiam autem hanc speciem rei dico ac negotiis
solam terminatam, se quasi contentam. Hae officiorum partitione, si
tamen aut ille verum aiebat aut ego olim audita memoria retineo <Stoici
40 utuntur>, ut prima homini ad sapientiam tendenti sint <moli>menta quae
ad vitam salutemque pertinent <conservandam>. Igitur et prandere et
lavari et ungui et cetera eiusmodi munera sunt sapientis officia. Quam-
quam neque in balneis quisquam sapientia etc.

Non est sapientiae negotium vesci; sed sine vita quae cibo constat
45 nulla sapientia, studia nulla esse possunt.

8 trad. βασιλέους, corr. Potter.
39 ipse ludendo supplēvi.

26 γένηται H.

36. 40. 41. add. Naber.

515 Clemens Al. Strom. VI 14 p. 796 Pott. ὥσπερ οὖν τὸ μὲν ἀπλῶς σῶζειν τῶν μέσων ἐστίν· τὸ δ' ὀρθῶς καὶ δεόντως κατόρθωμα· οὕτως καὶ πᾶσα πράξις γνωστικοῦ μὲν κατόρθωμα, τοῦ δὲ ἀπλῶς πιστοῦ μέση πράξις λέγεται ἂν, μηδέπω κατὰ λόγον ἐπιτελουμένη μηδὲ μὴν κατ' ἐπίστασιν κατορθουμένη· παντὸς δὲ ἔμπαλιν τοῦ ἐθνικοῦ ἁμαρτητικῆ· οὐ γὰρ ἀπλῶς τὸ εὖ 5 πράττειν ἀλλὰ τὸ πρὸς τινα σκοπὸν τὰς πράξεις ποιεῖσθαι καὶ <κατὰ> λόγον ἐνεργεῖν καθήκον αἱ γραφαὶ παριστᾷσιν.

516 Sextus adv. math. XI 200 (Sextus probaverat ὅτι ἡ φρόνησις οὐκ ἐστὶ τέχνη τις περὶ τὸν βίον, ἥς ἴδιον οὐδὲν τεχνικὸν ἐστὶν ἔργον). Ἀλλὰ πρὸς τοῦθ' ὑπαντιῶντές φασὶ πάντα μὲν κοινὰ εἶναι καὶ πάντων 10 τὰ ἔργα, διορίζεσθαι δὲ τῷ ἀπὸ τεχνικῆς διαθέσεως ἢ ἀπὸ ἀτέχνου γίνεσθαι. Οὐ γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι γονέων καὶ ἄλλως τιμᾶν γονεῖς τοῦ σπουδαίου ἐστὶν ἔργον, ἀλλὰ σπουδαίου τὸ ἀπὸ φρονήσεως τοῦτο ποιεῖν· καὶ ὥς τὸ μὲν ὑγιᾶν κοινὸν ἐστὶ τοῦ τε ἱατροῦ καὶ ἰδιώτου, τὸ δὲ ἱατρικῶς ὑγιᾶν τοῦ τεχνίτου ἴδιον, ὥδε καὶ τὸ μὲν τιμᾶν τοὺς γονεῖς κοινὸν 15 τοῦ τε σπουδαίου καὶ μὴ σπουδαίου, τὸ δὲ ἀπὸ φρονήσεως τιμᾶν τοὺς γονεῖς ἴδιον τοῦ σοφοῦ, ὥστε καὶ τέχνην αὐτὸν ἔχειν περὶ τὸν βίον, ἥς ἰδιὸν ἐστὶν ἔργον τὸ ἕκαστον τῶν πραττομένων ἀπὸ ἀρίστης διαθέσεως πράττειν.

Cf. ibid. 207. Ἄλλοι δὲ εἰσὶν οἱ τῷ διομαλισμῷ καὶ τάξει ταῦτα διο- 20 ρίξεσθαι νομίζοντες. Καθὰ γὰρ ἐπὶ τῶν μέσων τεχνῶν ἰδιὸν ἐστὶ τοῦ τεχνίτου τό τε τεταγμένως τι ποιεῖν καὶ τὸ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασι διομαλίζειν (ποιῆσαι γὰρ ἂν ποτε καὶ ἰδιώτης τὸ τεχνικὸν ἔργον, ἀλλὰ σπανίως καὶ οὐ πάντοτε, οὐδὲ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως) ὥδε καὶ τοῦ μὲν φρονίμου φασὶν ἔργον εἶναι τὸ ἐν τοῖς κατορθώμασι διομαλίζειν, τοῦ δὲ 25 ἄφρονος τοῦναντίον.

517 Seneca ep. 95, 57. Actio recta non erit, nisi recta fuerit voluntas: ab hac enim est actio. Rursus voluntas non erit recta, nisi habitus animi rectus fuerit: ab hoc enim est voluntas. Habitus porro animi non erit in optimo, nisi totius vitae 30 leges perceperit et quid de quoque iudicandum sit exegerit etc.

518 Philo quod deus sit immutab. § 100 Vol. II p. 78, 4 Wendl. καὶ τοὺς ἄλλοι τι τῶν δεόντων ἀσυγκατάθετῳ γνώμῃ πράττοντας ἐθελουσίως, βιαζομένους δὲ τὸ παρ' αὐτοῖς ἐκούσιον, μὴ κατορθοῦν.

519 Philo Leg. Alleg. I § 93 Vol. I p. 85, 17 Wendl. Διαφέρει δὲ 35 τρία ταῦτα, πρόσταξις, ἀπαγόρευσις, ἐντολὴ καὶ παραίνεσις. ἡ μὲν γὰρ ἀπαγόρευσις περὶ ἁμαρτημάτων γίνεσθαι καὶ πρὸς φαῦλον· ἡ δὲ πρόσταξις <περὶ> κατορθωμάτων· ἡ δὲ παραίνεσις πρὸς τὸν μέσον τὸν μῆτε φαῦλον μῆτε σπουδαῖον. οὔτε γὰρ ἁμαρτάνει ὥς ἀπαγορεύειν ἂν τινα αὐτῷ, οὔτε κατορθοῖ κατὰ τὴν τοῦ ὀρθοῦ λόγον πρόσταξιν, ἀλλὰ 40 χρεῖαν ἔχει παραινέσεως, τῆς ἀνέχειν μὲν τῶν φαύλων διδασκούς, προτρέπουσας δὲ ἐφίεσθαι τῶν ἀστέων. Τῷ μὲν οὖν τελείῳ (scil. σοφῷ) — —

6 κατὰ add. Pott. 7 trad. καθήκεν, quod correxi. — gnosticum substituit Clemens pro sapientia. 10 trad. τοὺς ὑπαντιῶντας, corr. Fabricius. 11 libri ante διαθέσεως habent διαίρεσεως καὶ, quae iure secluserit B. 14 τὸ μὲν Bk., μὲν τὸ libri. 24 πάντοτε Fabr., πάνν τότε libri. 33 <μὴ> ἐθελουσίως Mang. 37 περὶ om. UFL Arm. 38 περὶ add. Wendl. || κατορθωμάτων <πρὸς τὸν σπουδαῖον> Mang., <πρὸς τὸν αὐτὸν> Wendl.

προσάττειν ἢ ἀπαγορεύειν ἢ παραινεῖν οὐχὶ δεῖ· οὐδενὸς γὰρ τούτων ὁ τέλειος δεῖται· τῷ δὲ φανύῳ προστάξεως καὶ ἀπαγορεύσεως χρεῖα· τῷ δὲ νηπίῳ παραινέσεως καὶ διδασκαλίας. Ὡς περὶ τῷ τελείῳ γραμματικῷ ἢ μουσικῷ οὐδενὸς δεῖ παραγγέλματος τῶν εἰς τὰς τέχνας· τῷ δὲ σφαλλομένῳ περὶ τὰ θεωρήματα ὥσανεῖ τινων νόμων, προστάξεις καὶ ἀπαγορεύσεις ἐχόντων· τῷ δ' ἄρτι μανθάνοντι διδασκαλίας.

520 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 11 p. 1037c. (Ἐν τῷ περὶ Νόμου?) Τὸ κατόρθωμά φασι νόμον πρόσταγμα εἶναι· τὸ δ' ἀμάρτημα νόμον ἀπαγόρευμα, διὸ τὸν νόμον πολλὰ τοῖς φανύλοις ἀπαγορεύειν, προσάττειν δὲ μηδέν· οὐ γὰρ δύνανται κατορθοῦν.

521 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 11 p. 1037e. (Χρῦσιππος ἐν τῷ περὶ Νόμου?) Καὶ τὸν ἱατρὸν τῷ μαθητῇ προσάττειν λέγουσι τεμεῖν καὶ καῦσαι, κατὰ παράλειψιν τοῦ εὐκαίρως καὶ μετρίως· καὶ τὸν μουσικὸν λυρίσαι καὶ ᾄσαι, κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐμμελῶς καὶ συμφώνως· διὸ τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ἀτέχνως καὶ κακῶς κολάζουσιν· [ὥς] προσετέχθη γὰρ ὁρθῶς οἱ δ' οὐκ ὁρθῶς ἐποίησαν. Οὐκοῦν καὶ ὁ σοφὸς τῷ θεράποντι προσάττειν εἰπεῖν τι καὶ πράξαι, καὶ μὴ εὐκαίρως τοῦτο πράξῃ μηδὲ ὥς δεῖ κολάζων, δῆλός ἐστι κατόρθωμα προσάττειν, οὐ μέσον· εἰ δὲ μέσα προσάττειν οἱ σοφοὶ τοῖς φανύλοις, τί κωλύει καὶ τὰ τοῦ νόμου προστάγματα τοιαῦτα εἶναι.

522 Philo de sacrificiis Abel et Cain § 43 Vol. I p. 219, 14 Wendl. αἱ τέλειοι ἀρεταὶ μόνον τοῦ τελείου καὶ γνησίου κτήματα· τὰ δὲ μέσα τῶν καθηκόντων ἐφαρμόττει καὶ τοῖς ἀτελεσί μέχρι τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων ἐλθοῦσιν.

523 Origenes comment. in Matthaeum Vol. III p. 494 Delarue. καὶ πρέπον γέ ἐστι θεοῦ νόμον ἀπαγορεύειν τὰ ἐπὶ κακίας καὶ προστάσσειν τὰ κατ' ἀρετὴν· τὰ δὲ τῷ ἰδίῳ λόγῳ ἀδιάφορα ταῦτα ἔαν ἐπὶ χάρας, ὀνύμενα διὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸν ἐν ἡμῖν λόγον ἀμαρτανόμενα μὲν κακῶς πράττεσθαι, κατορθούμενα δὲ γίνεσθαι καλῶς.

30

§ 3. Recte facta et peccata esse paria nihilque medium inter virtutem et vitium.

524 Cicero de finibus III 14, 45. Et quemadmodum opportunitas (sic enim appellemus εὐκαιρίαν) non fit maior productione temporis (habent enim suum modum quae opportuna dicuntur) sic recta effectio (κατόρθωσιν enim ita appello, quoniam recte factum κατόρθωμα) recta igitur effectio, item convenientia, denique ipsum bonum, quod in eo positum est, ut naturae consentiat, crescendi accessionem nullam habet. 46. Ut enim opportunitas illa, sic haec de quibus dixi, non fiunt temporis productione maiora: ob eamque causam Stoicis non videtur optabilior nec

4 ἐσφαλμένῳ παρὰ UFL. 7 Chrysippi esse probant § 6 verba κατὰ γ' αὐτόν.

10 excidisse: οὐδὲν δὲ τοῖς σοφοῖς ἀπαγορεύειν, οὐ γὰρ δύνανται ἀμαρτάνειν putat Wy. 16 ὥς del. Reiske. 18 μέσον προσάττειν, οὐ κατόρθωμα Madvig.

magis expetenda beata vita, si sit longa, quam si brevis, utunturque simili: Ut si cothurni laus illa esset, ad pedem apte convenire, neque multi cothurni paucis anteponerentur nec maiores minoribus, sic quorum omne bonum convenientia atque opportunitate finitur, nec plura paucioribus nec longinquiora brevioribus anteponent.

525 Porphyrius in Aristot. categ. p. 137, 29 Busse. οἱ δὲ τινὰς μὲν ἔξεις καὶ τοὺς κατὰ ταύτας ποιούσας ὑπελάμβανον μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ὥς <τὰς ἀρετὰς καὶ> τοὺς κατὰ ταύτας <ποιούσας, τινὰς δὲ ἔξεις> καὶ ποιούσας ἐπιδέχεσθαι ἐπίτασιν καὶ ἄνεσιν, ὥς πάσας <τὰς μέσας> τέχνας καὶ τὰς μέσας ποιότητας καὶ τοὺς κατὰ ταύτας ποιούσας. ἥς γεγόνασι δόξης 10 οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Supplementa sunt Bussii. Cf. II n. 393: τὰς μὲν ἔξεις ἐπιτείνεσθαι φασὶ δύνασθαι καὶ ἀνέσθαι· τὰς δὲ διαθέσεις ἀνεπιτάτους εἶναι καὶ ἀνανέτους.

526 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1038c. Χρύσιππος, εἰ καὶ 15 πολλὰ πρὸς τοὺναντίον γέγραφε, δῆλός ἐστι προστιθέμενος τῷ μῆτε κακίαν κακίας ἢ ἀμαρτίαν ἀμαρτίας ὑπερέχουσιν εἶναι, μὴτ' ἀρετὴν ἀρετῆς ἢ κατόρθωσιν κατορθώσεως ὅς γε φησὶν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως „Ὡς περ τῷ Διὶ προσήκει σεμνύνεσθαι ἐπ' αὐτῷ τε καὶ τῷ βίῳ καὶ μέγα φρονεῖν, καί, εἰ δεῖ οὕτως εἰπεῖν, ὑψαυχεῖν καὶ κομᾶν καὶ 20 μεγαληγορεῖν ἀξίως βιοῦντι μεγαληγορίας· οὕτω τοῖς ἀγαθοῖς πᾶσι ταῦτα προσήκει, κατ' οὐθὲν προεχομένοις ὑπὸ τοῦ Διός.“

527 Diog. Laërt. VII 120. ἀρέσκει τε αὐτοῖς ἴσα ἡγεῖσθαι τὰ ἀμαρτήματα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Ἠθικῶν Ζητημάτων καὶ Περσαῖος καὶ Ζήνων. εἰ γὰρ ἀληθὲς 25 ἀληθοῦς μᾶλλον οὐκ ἔστιν οὐδὲ ψεύδους ψεύδους· οὕτως οὐδὲ ἀπάτης ἀπάτης οὐδὲ ἀμαρτήματος ἀμαρτήματος. Καὶ γὰρ ὁ ἑκατὸν σταδίους ἀπέχων Κανώβιον καὶ ὁ ἕνα ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν Κανώβῳ· οὕτω καὶ ὁ πλεῖον καὶ ὁ ἔλαττον ἀμαρτάνων ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ κατορθοῦν.

528 Stobaeus eclog. II 7 p. 106, 21. Ἰσά τε πάντα λέγουσιν εἰ- 30 ναι τὰ ἀμαρτήματα, οὐκ ἐτι δ' ὅμοια. Καθάπερ γὰρ ἀπὸ μιᾶς τινος πηγῆς τῆς κακίας φέρεσθαι πέφυκε, τῆς κρίσεως οὔσης ἐν πᾶσι τοῖς ἀμαρτήμασι τῆς αὐτῆς· παρὰ δὲ τὴν ἔξωθεν αἰτίαν τῶν ἐφ' οἷς αἱ κρίσεις ἀποτελοῦνται μέσων διαλλαττόντων, διάφορα κατὰ ποιότητα γίνεσθαι τὰ ἀμαρτήματα. Λάβοις δ' ἂν εἰκόνα σαφεῖ τοῦ δηλουμένου τῷδ' ἐπιστήσας· πᾶν γὰρ 35 τὸ ψεύδος ἐπ' ἴσης ψεύδους συμβέβηκεν, οὐ γὰρ εἶναι ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον διεψευσμένον· τό [τε] γὰρ νύκτι <αἰ> εἶναι ψεύδός ἐστι, καθάπερ τὸ ἱπποκένταυρον ζῆν· καὶ οὐ μᾶλλον εἰπεῖν ἔστι ψεύδος εἶναι θάτερον θάτερον· ἀλλ' οὐχὶ τὸ ψεύδος ἐπίσης ψεύδός ἐστιν, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ διεψευσμένοι ἐπίσης εἰσὶ διεψευσμένοι. Καὶ ἀμαρτάνειν δὲ μᾶλλον καὶ ἥττον οὐκ 40

5 anteponent Madvig, anteponentur A anteponerentur B. 19 ἐφ' ἑαυτῷ
Mez. 25 Ζήνων] cf. I n. 224. 26 ψεύδους ψεύδους (hoc ord.) B. 28 ἐννέα
P ἐνα P³. || ὁ ante πλεῖον om. B, suppl. P¹. 29 ὁ om. B, suppl. P⁵.
31 trad. οὐκ ἔστι, corr. Heeren. 34 trad. μέσον, corr. idem. 37 del.
Meineke. 40 καὶ ἀμαρτ. Meineke, libri διαμαρτ.

ἔστιν, πᾶσαν γὰρ ἁμαρτίαν κατὰ διάψευσιν πράττεσθαι. Ἔτι οὐχὶ κατόρθωμα μὲν μείζον καὶ ἑλάττω οὐ γίγνεσθαι, ἁμαρτήματα δὲ μείζον καὶ ἑλάττω γίγνεσθαι· πάντα γὰρ ἔστι τέλεια, διόπερ οὐτ' ἐλλείπειν οὐτ' ὑπερέχειν δύναιτ' ἐν ἀλλήλων.

5 529 Stobaeus ecl. II 113, 18 W. πάντων τε τῶν ἁμαρτημάτων ἴσων ὄντων καὶ τῶν κατορθωμάτων, καὶ τοὺς ἄφρονας ἐπίσης πάντας ἄφρονας εἶναι, τὴν αὐτὴν καὶ ἴσην ἔχοντας διάθεσιν. ἴσων δὲ ὄντων τῶν ἁμαρτημάτων εἶναι τινὰς ἐν αὐτοῖς διαφοράς, καθ' ὅσον τὰ μὲν αὐτῶν ἀπὸ σκληρᾶς καὶ δυσιάτου διαθέσεως γίνεται, τὰ δ' οὐ.

10 καὶ τῶν σπουδαίων δὲ ἄλλους ἄλλων προτρεπτικωτέρους γίγνεσθαι καὶ πειστικωτέρους, ἔτι δὲ καὶ ἀγγινουστέρους, κατὰ τὰ μέσα τὰ ἐμπεριλαμβανόμενα τῶν ἐπιτάξεων συμβαινουσῶν.

530 Cicero de finibus III 14, 48. Ut enim qui demersi sunt in aqua, nihilo magis respirare possunt, si non longe absunt a summo, ut
15 iam iamque possint emergere, quam si etiamtum essent in profundo: nec catulus ille, qui iam appropinquat, ut videat, plus cernit, quam is qui modo est natus: item qui processit aliquantum ad virtutis habitum nihilo minus in miseria est quam ille, qui nihil processit
— Sed quamquam negant nec virtutes nec vitia crescere, tamen utrum-
20 que eorum fundi quodam modo et quasi dilatari putant.

531 Cicero de finibus IV 75. Peccata paria. — Quonam modo? — Ut, inquit, in fidibus pluribus, si nulla earum ita contenta nervis sit, ut concentum servare possit, omnes aequae incontentae sint, sic peccata quia discrepant, aequae discrepant; paria sunt igitur.

25 76. Ut enim, inquit, gubernator aequae peccat, si palearum navem evertit et si auri, item aequae peccat, qui parentem et qui servum iniuria verberat.

77. Quoniam, inquiunt, omne peccatum imbecillitatis et inconstantiae est, haec autem vitia in omnibus stultis aequae magna sunt,
30 necesse est paria esse peccata.

532 Cicero de finibus IV 21. Omnium insipientiam, iniustitiam, alia vitia similia esse, omniaque peccata esse paria, eosque qui natura doctrinaque longe ad virtutem processissent, nisi eam plane consecuti essent, summe esse miseros, neque inter eorum vitam et
35 improbissimorum quicquam omnino interesse.

533 Porphyrius ad Hor. Serm. I 2, 62. Negat interesse quicquam, utrum quis in matrona an in ancilla an etiam in adultera delinquat, secutus opinionem Stoicorum, qui omnia peccata paria esse dicunt; neque enim rei admissae quantitatem, sed admittentis voluntatem
40 spectant.

534 Acrius ad Hor. ep. I 1, 17. Stoicorum sectator — qui non dant virtutem nisi perfectae philosophiae. Peripatetici et alii et non perfectis honorem derelinquunt.

2 οὐδὲν quod post alterum ἑλάττω in F legebatur (deerat in P) huc transposuit Madvig. 3 trad. γίνεται, corr. Heeren. — Chrysippea est syllogismorum in hoc frg. forma. 11 πιστικωτέρους libri, corr. Usener. 17 habitum cod. Leidensis, aditum AB procedere = προκόπτειν. 19 et tamen libri. 20 Chrysippus dixit: ἀφεσθαι τὰς ἀρετὰς καὶ διαβαίνειν.

535 Plutarchus quomodo quis in virt. sent. prof. cp. 2 p. 75f. οἱ δὲ μὴ τιθέμενοι τὰ δόγματα πρὸς τοῖς πράγμασιν ἀλλὰ τὰ πράγματα πρὸς τὰς ἐαυτῶν ὑποθέσεις ὁμολογεῖν μὴ πεφυκότα καταβιαζόμενοι πολλῶν ἀποριῶν ἐμπεπλήκασιν τὴν φιλοσοφίαν, μεγίστης δὲ τῆς εἰς μίαν ὁμοῦ κακίαν πάντας ἀνθρώπους πλὴν ἑνὸς τοῦ τελείου τιθεμένης, ὅφ' ἧς αἰνιγμα γέγονεν ἡ λε- 5 γομένη προκοπή, μικρὸν ἀπολείπουσα ἀφροσύνης ἐσχάτης, τοὺς δὲ μὴ πάντων ἅμα παθῶν καὶ νοσημάτων ἀφειμένους ὑπ' αὐτῆς ἔτι τοῖς μηδενὸς ἀπηλλαγμένοις τῶν κακίστων ὁμοίως παρέχουσα καποδαιμονοῦντας· οὗτοι μὲν οὖν ἑαυτοὺς ἐλέγχουσιν, ἐν μὲν ταῖς σχο- 10 लाῖς ἴσῃν ἀδικίαν τὴν Ἀριστείδου τῇ Φαλάριδος τιθέμενοι, καὶ δειλίαν τὴν Βρασίδου τῇ Δόλωνος καὶ νῇ Δία τῆς Μελήτου μὴδ' ὀτιοῦν τὴν Πλάτωνος ἀγνωμοσύνην διαφέρουσιν, ἐν δὲ τῷ βίῳ καὶ τοῖς πράγμασιν ἐκείνους μὲν ἐκτρέπομενοι καὶ φεύγοντες ὡς ἀμειλίκτους, τούτοις δ' ὡς ἀξίοις πολλοῦ τὰ μέγιστα καὶ χρώμενοι καὶ πιστεύοντες.

536 Diog. Laërt. VII 227. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς μὴδὲν μέσον εἶναι 15 ἀρετῆς καὶ κακίας, τῶν Περιπατητικῶν μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας εἶναι λεγόντων τὴν προκοπὴν· ὡς γὰρ δεῖν φασιν ἢ ὀρθὸν εἶναι ξύλον ἢ στρεβλόν, οὕτως ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον, οὔτε δὲ δικαιότερον οὔτε ἀδικώτερον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως.

537 Alexander Aphrod. Quaest. IV 3 p. 121, 14 Bruns. "Οτι δικαιο- 20 σύνης τε καὶ ἀδικίας καὶ ὅλως ἀρετῆς τε καὶ κακίας ἔστι τις ἕξις μεταξὺ ἧν μέσσην ἕξιν λέγομεν. εἰ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία διαθέσεις κατ' αὐ- τοὺς, αἱ δὲ διαθέσεις ἀναπόβλητοι, οὐτ' ἂν ἔξ ἀδίκου γίνοιτό τις δίκαιος, οὔτε ἐκ δίκαιου ἄδικος. — 24. εἰ δὲ λέγοιεν τὰς κακίας μὴ εἶναι 25 διαθέσεις μὴδ' ἀναποβλήτους, ἀλλὰ μεταβάλλειν τινὰς μὴδὲν κωλύειν ἐξ ἀδικίας εἰς δικαιοσύνην καὶ ὅλως ἐκ κακίας εἰς ἀρετὴν, ἀλλ' εἰς γε τὴν κα- κίαν πόθεν μεταβάλλουσιν;

ibid. 32. εἰ δὲ λέγοιεν μὴδέπω τοὺς παῖδας λογικοὺς εἶναι, διὸ μὴδὲ δίκαιους μὴδὲ ἀδίκους (λογικοῦ γὰρ αἱ ἕξεις αὐταί, εἰ δ' αὐταὶ 30 λογικοῦ καὶ ἡ μέση, διὸ ὁ παῖς ἔλλογος ὢν οὐτ' ἐν ἀρετῇ ἔστιν οὐτ' ἐν κακίᾳ οὐτ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτων, ὥσπερ οὐδ' ἄλλο τι τῶν ἀλόγων) μεταβάλλοντας δ' εἰς τὸ λογικὸν εὐθύς εἶναι κακοῦς, ἀλλ' οὐ γίνεσθαι, ὁμολογοῦν 35 ἂν διὰ τούτων etc.

538 Origenes de princ. III p. 129 ed. Delarue. τρίτον δὲ ἐροῦσιν ὅτι τῶν μέσων ἔστι τὸ θέλειν τὰ καλὰ καὶ τὸ τρέχειν ἐπὶ τὰ καλὰ, 35 καὶ οὕτε ἀστεῖον οὕτε φαῦλον· λεπτέον δὲ πρὸς τοῦτο ὅτι εἰ τὸ θέλειν τὰ καλὰ καὶ τὸ τρέχειν ἐπὶ τὰ καλὰ μέσον ἔστι, καὶ τὸ ἐναντίον αὐτῷ μέσον ἔστι etc.

539 Plutarchus de comm. not. cp. 10 p. 1063a. Ναί, φασίν, ἀλλὰ ὥσπερ ὁ πῆχυς ἀπέχων ἐν θαλάττῃ τῆς ἐπιφανείας, οὐ- 40 δὲν ἦττον πνίγεται τοῦ καταδευκότος ὀργυῖας πεντακοσίας, οὕτως οὐδὲ οἱ πελάζοντες ἀρετῇ τῶν μακρὰν ὄντων ἦττον εἰσιν ἐν κακίᾳ· καὶ καθάπερ οἱ τυφλοὶ τυφλοὶ εἰσι, κἂν ὀλίγον ὕστερον ἀναβλέπειν μέλλωσιν, οὕτως οἱ προκόπτοντες, ἄχρις

15 μεταξύ τι pro μέσον P. 17 ἢ στρεβλὸν εἶναι ξύλον ἢ ὀρθόν (hoc ord.) BP etiam II n. 393 ἡ εὐθύτης τοῦ ξύλου exemplum est διαθέσεως ἀνεπιτάτου.
18 δὲ om. BP. 44 ἄχρῃς <ἂν> Rasmus.

οὐ τὴν ἀρετὴν ἀναλάβωσιν, ἀνόητοι καὶ μοχθηροὶ διαμένουσιν (fragmentum incertum, puto, ex libro ethico Chrysippi).

Plutarchus Quomodo quis in virtute sentiat profectus ep. 1 p. 75c.
οὕτως ἐν τῷ φιλοσοφεῖν οὔτε προκοπὴν οὔτε τινὰ προκοπῆς αἰσθῆσιν
5 ὑποληπτέον, εἰ μὴδὲν ἢ ψυχὴ μεθήσῃ μὴδ' ἀποκαθαίρεται τῆς ἀβελ-
τερίας, ἄχρῃ δὲ τοῦ λαβεῖν ἄκρατον τὸ ἀγαθὸν καὶ τέλειον ἀκράτῳ
τῷ κακῷ χοῖται. Καὶ γὰρ ἀκαρεῖ χρόνον καὶ ὥρας ἐκ τῆς ὥς
ἐνὶ μάλιστα φανυλότητος εἰς οὐκ ἔχουσιν ὑπερβολὴν ἀρετῆς
διάθεσιν μεταβαλὼν ὁ σοφός, ἧς οὐδ' ἐν χρόνῳ πολλῷ μέρος
10 ἀφείλε κακίας ἅμα πᾶσαν ἐξαίφνης ἐκπέφυγε. καίτοι ἤδη
τοὺς ταῦτά γε λέγοντας οἶσθα δῆπον πάλιν πολλὰ παρέχοντας αὐ-
τοῖς πράγματα καὶ μεγάλας ἀπορίας περὶ τοῦ διαλεληθότος, ὅς
αὐτὸς ἑαυτὸν οὐδέπω κατείληφε γεγυνώς σοφός, ἀλλ' ἀγνοεῖ
καὶ ἀμφιδοξεῖ τῷ κατὰ μικρὸν ἐν χρόνῳ πολλῷ τὰ μὲν ἀφαι-
15 ροῦντι τὰ δὲ προστιθέντι γιγνομένην τὴν ἐπίδοσιν καθάπερ
πορείαν τῇ ἀρετῇ λαθεῖν ἀτρέμα προσμύξασαν. εἰ δὲ γε ἦν
τάχος τοσοῦτον τῆς μεταβολῆς καὶ μέγεθος, ὥστε τὸν πρῶτ' ἀκρίστον
ἐσπέρας γεγενῆσθαι κράτιστον, ἢ ἂν οὕτω τινὶ συντύχη τὰ τῆς μετα-
βολῆς, καταδαρθόντα φαῦλον ἀνεγρέσθαι σοφὸν καὶ προσεπεινὸν ἐκ
20 τῆς ψυχῆς μεθεικότα τὰς χθιζὰς ἀβελτερίας καὶ ἀπάτας

„ψευδεῖς ὄνειροι, χαίρετ'· οὐδὲν ἦτ' ἄρα,“

τίς ἂν ἀγνοήσειεν αὐτοῦ διαφορὰν ἐν αὐτῷ τοσαύτην γενομένην καὶ
φρόνησιν ἀθρόον ἐκλάμψασαν;

540 Stobaeus eclog. II 7 p. 113 W. Γίνεσθαι δὲ καὶ διαλελη-
25 θότα τινὰ σοφὸν νομίζουσι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους, οὔτε ὀρεγόμενόν
τινος οὐθ' ὅλως γινόμενον ἐν τινὶ τῶν ἐν τῷ βούλεσθαι εἰδικῶν ὄντων, διὰ
τὸ μὴ κρίνοντι αὐτῷ παρῆναι ὧν χρῆ. Οὐ μόνον δ' ἐπὶ τῆς φρονήσεως
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν τὰς τοιαύτας ἔσεσθαι διαλήψεις.

541 Philo de agricultura § 160 Vol. II p. 127, 23 Wendl. Οἱ δὲ
30 μὴ τούτων (scil. μελέτης συνεχοῦς καὶ γυμνασμάτων) τυγχάνοντες παρὰ τοῖς
φιλοσόφοις διαλεληθότες λέγονται εἶναι σοφοί. Τοὺς γὰρ ἄχρῃ σοφίας
ἄκρας ἐληλακότας καὶ τῶν ὅρων αὐτῆς ἄρτι πρῶτον ἀψαμένους, ἀμήχανον
εἰδέναι φασὶ τὴν ἑαυτῶν τελείωσιν. Μὴ γὰρ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἄμφω
συνίστασθαι, τὴν τε πρὸς τὸ πέρας ἄφιξιν καὶ τὴν τῆς ἀφίξεως κατάληψιν.
35 ἀλλ' εἶναι μεθόριον ἄγνοιαν, οὐ τὴν μακρὰν ἀπεληλαμένην ἐπιστήμης, ἀλλὰ
τὴν ἐγγὺς καὶ ἀγγέθυρον αὐτῇ.

542 Plutarchus de comm. not. ep. 8 p. 1061f. ἔτι παρὰ τὴν ἐννοίαν

19 καταδαρθέντα libri, corr. Wy. 26 libri οὔτε νομίζειν βουλόμενον; au-
dacter posui quod sententia postulat; οὐτ' ἐνομιεῖν βουλόμενον τινι Usener. ||
ιδιῶν libri, corr. Meineke. || trad. ὄντα, corr. Wytttenbach. 27 trad. κρίνειν
τι, corr. Usener. 28 fortasse scribendum est: διαλήψεις; vocabulum sane ali-
unde non notum, sed λῆσις (pro λήσις) exstat apud Soph. OC 577, occurrit etiam
apud ipsos Stoicos cf. n. 548. 31 ἐαντοὺς pro εἶναι coni. Mang. 35 ἐπι-
στήμης Turn., ἐπιστήμην MAG ἐπιστήμη H.

ἔστιν ἀγαθὸν μὲν εἶναι μέγιστον τὸ ἀμετάπτωτον ἐν ταῖς κρίσεσι καὶ βέβαιον, μὴ δεῖσθαι δὲ τούτου τὸν ἐπ' ἄκρον προκόπτοντα μηδὲ φροντίζειν παραγενομένου· πολλάκις δὲ μηδὲ τὸν δάκτυλον προτείνειν ταύτης γ' ἕνεκα τῆς ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος, ἣν τέλειον ἀγαθὸν καὶ μέγα νομίζουσιν.

543 Proclus in Plat. Alcib. pr. Vol. III p. 158 ed. Cousin. Ὁρθῶς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς λέγειν εἰώθασιν, ὡς ὁ μὲν ἀπαίδευτος ἄλλους αἰτιάται καὶ οὐχ ἑαυτὸν τῆς αὐτοῦ κακοδαιμονίας· ὁ δὲ προκόπτων εἰς αὐτὸν ἀναφέρει τὴν αἰτίαν ὧν ποιεῖ πάντων ἢ λέγει κακῶς· ὁ δὲ πεπαιδευμένος οὔτε ἑαυτὸν οὔτε ἄλλους αἰτιάται τῶν οἰκείων παροραμάτων. Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς παρορᾷ τῶν δεόντων οὐδὲν ἄλλ' ἔστιν αὐτὸς τῆς τοῦ καθήκοντος 10 εὐδρέσεως ἀρχηγός.